

6a Jornada
Observatori dels Públics del Patrimoni Cultural de Catalunya

Museus rellevants per a la comunitat. Eines per a la participació ciutadana

#6jornadaOPPC

Foto: menors migrants tutelats centre GEDI COOP. participants en el projecte "Making of NOMÉS D'ANADA". Fons MhIC.

Webinar

*Inscripció
prèvia*

*Traducció
simultània*

30 de novembre i 1 de desembre de 2021
tardes de les 15.00 h a les 18.30 h

Jornada OPPCC 2021

Museus rellevants per a la comunitat. Eines per a la participació ciutadana

La crisi financera iniciada el 2008 va generar un interès creixent per fonamentar la legitimitat dels museus en les seves externalitats socials. Una gran quantitat de museus a nivell internacional van treballar amb més èmfasi en projectes de caràcter social. D'altra banda, un bon grapat d'acadèmics i investigadors van començar a publicar estudis sobre els beneficis dels museus en l'equitat, la creativitat, el benestar, la salut, etc. El 2010 Nina Simon va publicar el seu llibre el Museu Participatiu que ha estat referència al llarg de l'última dècada.

En aquesta línia, som espectadors del debat en el si de l'ICOM per redefinir el concepte de museu, intentant transitar d'una definició més centrada en les funcions canòniques del museu (conservar, investigar, difondre) a una definició que reflecteixi explícitament el seu compromís social.

El tema no és nou, ni tampoc exclusiu del nostre segle. La Nova Museologia ja proposava un museu que es basés no únicament en les seves col·leccions, sinó també en el territori i en la comunitat. Així, Hugues de Varine, un dels pares de la Nova Museologia, declarava el 1973 "la comunitat sencera constitueix un museu viu en el qual el públic s'hi troba permanentment a l'interior. El museu no té visitants, té habitants".

La COVID-19 no ha fet més que eixamplar l'interès dels museus i altres equipaments patrimonials per a les comunitats més pròximes. Els grans museus que rebien importants volums de turistes han vist com es reduïa dràsticament la seva freqüentació, mentre que altres museus ja estaven treballant en projectes comunitaris amb major o menor intensitat. La pandèmia ha reforçat la perspectiva que els museus han d'integrar-se en la comunitat local, esdevenir un agent imprescindible per a la projecció de la memòria i la història, les emocions i les decepcions, la creativitat i l'aprenentatge de les persones que estan més pròximes en el territori i que són, en definitiva, els propietaris del patrimoni que els museus custodien i difonen.

L'Observatori vol dedicar la Jornada d'enguany al treball dels museus amb les seves comunitats més pròximes. Atesa la missió de l'OPPCC, que consisteix en donar suport als museus en les seves relacions amb els públics, considerem que el treball amb la comunitat és el primer estadi de la relació que els museus han d'establir amb els seus públics, fins al punt que ja no es tracta de públics distants del museu, sinó de persones i grups d'interès que treballen conjuntament en el planejament i en els projectes que els museus desenvolupen.

Hem seleccionat 6 casos i som molts conscients que hi ha moltes altres experiències a Catalunya de museus que desenvolupen projectes amb la comunitat.

Hem demanat als responsables dels museus participants que posin l'accent en el procés de treball, en les eines per connectar amb les persones, doncs un dels objectius de la Jornada és donar eines per endegar processos, exemples de COM INICIAR, desenvolupar i avaluar els processos de participació en els museus.

Per primer cop la Jornada anual de l'OPPCC donarà veu a la comunitat, comptant amb la participació, en alguns casos, de membres de les comunitats dels museus participants i, en altres casos, amb mediadors-es que col·laboren en els projectes. Així les intervencions dels responsables dels museus es complementaran amb la participació d'un membre d'un dels grups d'interès amb els quals el museu està treballant. Per primera vegada en aquestes jornades podrem escoltar les opinions i percepcions tant del públic com dels col·laboradors en els projectes, en primera persona.

Els casos que es presentaran a la Jornada se centren fonamentalment en museus locals, arrelats al territori i a la població del seu municipi. Els museus depenents de l'administració local suposen més del 60% dels museus registrats de Catalunya. La majoria són museus de dimensions reduïdes tant en personal com en pressupost. Tanmateix constitueixen la trama de la gestió del patrimoni cultural a Catalunya. En alguns casos, els museus locals han adoptat processos de participació per aconseguir una major implicació de la seva comunitat en la vida del museu. En altres casos, encara no han iniciat aquest camí. Esperem que la Jornada serveixi per animar aquells responsables de museus que desitgen introduir noves dinàmiques socials i encara no n'han tingut l'oportunitat.

La Jornada també presenta dues conferències més acadèmiques. La conferència inaugural anirà a càrrec de Sharon Heal, directora de la *Museums Association*, associació britànica fundada el 1889 i que segueix sent una far, una referència indefugible en el lideratge i la innovació en l'àmbit dels museus a nivell internacional. Sharon Heal parlarà dels motius i fonaments del treball dels museus amb la comunitat, en tant que agents socials de canvi.

La segona ponència anirà a càrrec de Macarena Cuenca, professora de la Universitat de Deusto, amb una extensa trajectòria en el terreny del desenvolupament de públics. Parlarà de la necessitat d'introduir canvis en el model organitzatiu dels museus per aconseguir connectar i treballar amb les comunitats locals.

Esperem que la Jornada d'enguany sigui inspiradora i aporti, d'una banda, visió de futur i posicionament estratègic i, d'altra banda, algunes eines que siguin d'utilitat per iniciar processos participatius en aquells museus que tot just estan iniciant aquest camí. Un camí que no requereix de grans pressupostos, sinó de voluntat i actitud per part dels equips professionals dels museus.

Museus rellevants per a la comunitat. Eines per a la participació ciutadana

Programa

30 novembre

15.00

Obertura de la Jornada

Hble. Sra. Natàlia Garriga Ibáñez, Consellera de Cultura de la Generalitat de Catalunya.

15.05- 15.15

Presentació de la Jornada

Joaquim Nadal i Farreras, Director de l'Institut Català de Recerca en Patrimoni Cultural.

15.15 - 16.15

Museus i comunitat, museus compromesos

Sharon Heal, Directora de la *Museums Association*.

16.15 - 17.00

Participació i comunitat: la nova exposició permanent del Museu de l'Empordà

Eduard Bech i Vila, Director del Museu de l'Empordà.
Rebeca Lojo Pons, educadora de la fundació Ksameu.

17.00 - 17.05

pausa

17.05 - 17.50

"Gèneres i identitats", un projecte del Museu d'Art de Cerdanyola

Txema Romero Martínez, director del Museu d'Art de Cerdanyola.
Clara Palau i Canals, impulsora del col·lectiu LGBTI: Ca l'Enredus dins de l'entitat Actuavallès de Sabadell.

17.50 - 18.35

"Making of NOMÉS D'ANADA". Una exposició amb la participació de menors no acompanyats al Museu d'història de la immigració de Catalunya.

Imma Boj Labiós, directora del Museu d'història de la immigració de Catalunya.

Elena Anadiadou Moutsianou, gestora cultural col·laboradora del projecte.

Paco Haro, membre de l'equip de Direcció de Centres GEDI.

1 desembre

15.00 - 16.00 **Una nova organització per als museus participatius**
Macarena Cuenca, Professora de la *Universidad de Deusto*.

16.00 - 16.45 **El Museu del Ter, un museu de societat**
Carles Garcia Herмосilla, director del Museu del Ter.
Miquel Casanovas, membre de l'Associació de Veïns del barri de l'Erm.

16.45 - 16.50 pausa

16.50 - 17.35 **"Si tu no decideixes, decidiran per tu. Salut sexual i reproductiva". Una exposició al Museu Tomàs Balvey co-creada pels joves: l'amor és estimar, i estimar és tenir cura d'un mateix i dels altres a partir del respecte**
Teresa Blanch Bofill, directora del Museu-Arxiu Tomàs Balvey.
Anna Guimet Villalba, infermera del CAP de Can Borràs de Cardedeu.

17.35 - 18.20 **El Museu Hidroelèctric de Capdella, el museu de la Vall Fosca i la seva gent**
Eva Perisé, Directora del Museu Hidroelèctric de Capdella.
Josep Maria Canabal, historiador, professor, col·laborador del Museu i veí de la Vall Fosca.

18.20 **Cloenda de la Jornada**
Elsa Ibar Torras, Directora General del Patrimoni Cultural.

Conduirà la Jornada Joaquina Bobes González, Observatori dels Públics del Patrimoni Cultural de Catalunya.

L'Observatori dels Públics del Patrimoni Cultural de Catalunya està gestionat per:

L'Observatori dels Públics del Patrimoni Cultural de Catalunya està finançat i és una iniciativa de:

Amb el suport de:

I la col·laboració de:

Observatori dels Públics del Patrimoni Cultural de Catalunya
Pia Almoina, Plaça de la Catedral 8
17004 Girona
+34 972 486 158
observatoridepublics@icrpc.cat
<http://observatoripublics.icrpc.cat/>